

Redaktionelt forord

Unge og aktivisme

Ungeaktivisme er i dette temanummers optik en særlig form for aktivisme, hvor unge deltager aktivt med henblik på at skabe forandring gennem demonstrationer, kampagner, organisering eller digitale initiativer. De unge, der er i fokus, engagerer sig politisk, ofte i spørgsmål som klima, ligestilling, uddannelse eller sociale rettigheder. De handler pragmatisk og værdibaseret, ofte med fokus på konkrete, opnåelige forandringer frem for store ideologiske opgør. Temanummeret fremlægger således elementer af en nyere forskning om unges politiske engagement.

Tematisk præsenterer bidragsyderne beretninger og analyser om klimastrejker og miljøaktivisme, aktivisme i uddannelsesmiljøer og hverdagsaktivisme, eller såkaldt mikro-aktivisme. Ungeaktivisme manifesterer sig også i digital aktivisme og online kampagner, i politisk deltagelse uden for partierne i sociale rettighedsbevægelser og i kreativ og kulturel aktivisme.

I sagens natur er det nok ikke muligt at tilvejebringe fuld klarhed over, hvor stor en andel af de unge der deltager i ungeaktivisme. Dertil er begrebet ungeaktivisme nok for bredt defineret. Men noget ved vi.

Vi ved f.eks., at 19 pct. af de unge engagerede sig i politisk arbejde i ungdomspartier, foreninger eller bevægelser i perioden 2017-2019 (Fagbladet 3F, 2022). Vi ved også, at 17 pct. af unge mellem 15 og 19 år er *meget interesserede i politik*. Det siger noget om potentialet for aktivisme, men ikke om handling. Senest har Dansk Ungdoms Fællesråd vist, at unge er optaget af politiske dagsordener og ønsker at påvirke samfundet, men rapporten måler ikke andelen af aktivister. Den viser dog, at mange unge oplever barrierer for deltagelse (DUF, 2026).

Til gengæld ved vi en del om unges frivillige engagement i *ikkepolitiske* organisationer. VIVEs Frivillighedsundersøgelse 2024 og DGI's analyser giver eksempelvis et ret klart billede af, hvor mange unge der deltager i frivilligt arbejde inden for f.eks. idræt, kultur og sociale indsatser. Således er omkring 12-18 pct. af unge i aldersgruppen 16-20 år frivillige i idrætsforeninger alene. Idræt er langt det største frivillighedsområde for unge. Skal vi vurdere unges samlede frivillige aktiviteter, skal vi naturligvis også inkludere unges deltagelse i andre kultur-, fritids- og sociale organisationer (Espersen et al., 2024; DGI, 2025).

MARTIN MARCUSSEN

Ansvarshavende
redaktør for
Økonomi & Politik
mm@ifs.ku.dk

Samlet kan vi sige, at unge deltager oftere og mere stabilt i frivilligt arbejde end i politisk aktivisme. Frivillighed er bredt og socialt, mens aktivisme er mere værdidrevet og episodisk. Begge former for engagement er dog stigende blandt unge, men på forskellige måder.

I dette temanummer sætter vi os for at blive klogere på ungeaktivisme. I et senere temanummer rettes opmærksomheden på unges ikke-politiske engagement i foreninger, klubber og selvstyrende netværk. Formålet er at blive klogere på det samfundsmæssige forandringspotentialer, der kan findes i politisk versus ikke-politisk ungeengagement. Det er klart, at det er ungeaktivismen, der tiltrækker sig størst offentlig opmærksomhed via demonstrationer, forskellige former for aktioner og protester. Men det synes trods alt kun at være tale om en minoritet af unge, der går denne vej. Andre unge – måske de fleste – vælger af forskellige årsager at gå andre veje i deres udadrettede aktiviteter. Disse ikke-politiske unge er lige så optagede af fællesskaber, tilhørsforhold, selvudvikling, kollektivt ansvar og omsorg som de politisk aktive unge. Men de ikke-politiske unge synes åbenlyst ikke at identificere vrede som middel til at realisere forskellige målsætninger for sig selv og deres samfund. Hvor de politiske unge synes at definere sig i modsætning til samfundets grundlæggende normer og institutioner, danner de ikke-politiske unge fællesskaber, holdninger, normer og fælles ansvar inden for rammerne af det bestående.

En samlet forståelse af unges forandringspotentialer får vi nok først, når vi sætter os for at undersøge hele spektret af unges drømme, motivation, ressourcer og aktiviteter i alle dele af Danmark.

Martin Marcussen

Ansvarshavende redaktør

Referencer

- DGI (2025), "Flere unge er frivillige i idræt – mange flere venter bare på en invitation", 22. august, DGI
- DUF (2026), "Unge vælgere – en analyse af 18-29-åriges politiske dagsordener, deltagelse og mødet med politik online", marts, Folketingsvalgsundersøgelse-2026-rapport-opdateret.pdf
- Espersen, Helle Hygum, Torben Fridberg og Stefan Bastholm Andrade (2024), "Frivillighedsundersøgelsen 2024. En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde", VIVE, Frivillighedsundersøgelsen 2024 – En repræsentativ befolkningsundersøgelse af udviklingen i danskernes frivillige arbejde
- Fagbladet 3F (2022), "Ny rapport: Unge danskeres politiske engagement vokser", 20. december, Ny rapport: Unge danskeres politiske engagement vokser - Fagbladet3f